

Міністерство культури України
Київський національний університет
культури і мистецтв

Серія «Видатні постаті КНУКіМ»

ПАВЛЮЧЕНКО
СТАНІСЛАВ
ЄВСТИГНІЙОВИЧ

Біобібліографічний покажчик

До 75-річчя від дня народження

Київ – 2012

УДК 012Павлюченко+016:[929Павлюченко+7.071.2(477)(092)
ББК 91.9:85я1+85.314
П 125

Серія «Видатні постаті КНУКіМ» ; вип. 1

Заснована у 2012 році

Головний редактор: М. М. Поплавський – доктор педагогічних наук, професор

Наукова редакція: А. І. Гурбанська – доктор філологічних наук, професор

П. Г. Павлюченко – народна артистка України, професор

Укладачі: О. О. Скаченко – зав. сектором методичної роботи бібліотеки КНУКіМ

В. В. Ткаченко – зав. лабораторією, викладач кафедри фольклору, народнопісенного та хорового мистецтва.

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Київського національного університету
культури і мистецтв
(протокол № 13 від 1.06. 2012 р.)*

П125 Павлюченко Станіслав Євстигнійович : біобібліогр. покажч. : до 75-річчя від дня народження / уклад.: О. О. Скаченко, В. В. Ткаченко ; гол. ред. М. М. Поплавський ; наук. ред.: А. І. Гурбанська, П. Г. Павлюченко ; М-во культури України, КНУКіМ, Бібліотека. – К., 2012. – 116 с. : іл., портр. – (Серія «Видатні постаті КНУКіМ» ; вип. 1).

Перший випуск із серії «Видатні постаті КНУКіМ» присвячено вшануванню пам'яті народного артиста України, видатного діяча українського народного хорового мистецтва, професора кафедри народнопісенного виконавства Київського національного університету культури і мистецтв Станіслава Євстигнійовича Павлюченка. Очолюючи цю кафедру з 1984 року, Станіслав Павлюченко створив сучасну школу народного співу – унікальний студентський хор. Завдяки його рідкісному хормейстерському та педагогічному таланту, диригентському хисту та прискіпливому підходу до добору репертуару український народний хор КНУКіМ став провідним навчально-концертним колективом України, гідним продовжувачем народнопісенної традиції.

Біобібліографічний покажчик стане в нагоді науково-педагогічним працівникам, фахівцям у галузі народнопісенного виконавства, студентам, аспірантам, бібліотечним працівникам, а також усім, кого цікавить постать професора Станіслава Євстигнійовича Павлюченка.

**УДК 012Павлюченко+016:[929Павлюченко+7.071.2(477)(092)
ББК 91.9:85я1+85.314**

Біобібліографічний покажчик «Павлюченко Станіслав Євстигнійович» підготовлено як данину пам'яті відомому українському хоровому диригентові, професорові кафедри народнопісенного виконавства Київського національного університету культури і мистецтв Станіславу Павлюченку з нагоди ювілею – 75-річчя від дня народження. Це видання є першою спробою оприлюднити творчий доробок професора.

Матеріали покажчика відображають публікації за 1968–2011 рр. Принцип упорядкування одібраних матеріалів – тематично-хронологічний.

Покажчик складається з 4 розділів, довідкового апарату, додатків.

До першого розділу «Бравісимо, Майстре!» включено статті про життєвий і творчий шлях диригента від його колег та учнів.

Другий розділ «Публікації творів С. Павлюченка» містить перелік наукових робіт професора. Бібліографічні записи подано в хронологічному порядку – за роками видання.

У третьому розділі «Твори для українського народного хору в обробці та аранжуванні С. Павлюченка» подано перелік творів, що увійшли до тритомного видання «Співає український народний хор Київського національного університету культури і мистецтв».

До четвертого розділу «Публікації про життя і творчість Станіслава Павлюченка» включено матеріали про диригента, оприлюднені в Україні у збірниках, періодичних виданнях та Web-бібліографію.

Для зручності користування у виданні пропонується довідковий апарат, що включає іменний покажчик, зміст.

У підготовці покажчика використано електронний каталог книгозбірні КНУКіМ, особистий архів диригента, ресурси інтернет.

Бібліографічний опис документів здійснено за ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис», ДСТУ 3582 – 97 «Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила» та

ГОСТ Р 7.0.12 – 2011 «Библиографическая запись. Сокращение слов и словосочетаний на русском языке. Общие требования и правила».

Сподіваємося, що біобібліографічний покажчик буде надійним джерелом для подальшого вивчення життя, наукової і творчої діяльності Станіслава Павлюченка.

1937– 2010

Станіслав Євстигнійович Павлюченко –

**народний артист України, професор, завідувач кафедри
народнопісенного виконавства Київського національного
університету культури і мистецтв**

Основні дати життя й діяльності

С. Павлюченка

- 18 серпня 1937 р. – народився в місті Рославль Смоленської області (Росія).
- 1954 р. – керував самодіяльним студентським хором у Київському державному університеті імені Тараса Шевченка
- 1957 р. – керував самодіяльними естрадним та духовим оркестрами Ніжинського авіаційного полку
- 1966 р. – закінчив Київську державну консерваторію ім. П. І. Чайковського
- 1962–1966 рр. – завуч і викладач музично-теоретичних і хорових дисциплін в Студії з підготовки акторських кадрів при Державному українському народному хорі
- 1966–1971 рр. – педагог-репетитор, диригент оркестру, диригент-хормейстер Державного заслуженого академічного українського народного хору ім. Г. Верьовки
- 1967 р. нагороджений Почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР
- 1969 р. – присвоєне почесне звання «Заслужений артист УРСР»
- 1971–1993 рр. – засновник, художній керівник і головний диригент Ансамблю пісні і танцю Червонопрапорного Західного прикордонного округу
- 1978 р. – присвоєне почесне звання «Народний артист УРСР».
- 1974–2010 рр. – педагогічна робота у Київському державному інституті культури ім. О. Є. Корнійчука
- 1990 р. – професор
- 1993–1994 рр. – перший проректор КДІК
- 2000–2006 рр. – декан факультету музичного мистецтва КНУКіМ
- 1984–2010 рр. – завідувач кафедри народнопісенного виконавства, художній керівник і головний диригент Українського народного хору КНУКіМ
- 2000–2010 рр. – голова журі Регіонального фестивалю-конкурсу народних хорових колективів «Чорнобаївський заспів» (с. Чорнобаївка Білозерського р-ну Херсонської обл.і).

Біографія Станіслава Павлюченка

Павлюченко Станіслав Євстигнійович народився 18 серпня 1937 р. в місті Рославль Смоленської області (Росія).

Творчу діяльність розпочав у 1954 р., коли керував самодіяльним студентським хором у Київському державному університеті імені Тараса Шевченка, коли пізніше служив у армії, працював учителем співів у середній школі № 7, коли очолив колектив художньої самодіяльності Київського інституту інженерів цивільної авіації, а також керував хором та ансамблем «Юність» у Київському палаці піонерів та школярів.

Під час строкової військової служби керував самодіяльними естрадним та духовим оркестрами Ніжинського авіаційного полку.

У 1966 р. закінчив Київську державну консерваторію ім. П. І. Чайковського (клас проф. Елеонори Павлівни Скрипчинської-Верьовки). Одночасно з навчанням працював завучем і викладачем музично-теоретичних і хорових дисциплін в Студії з підготовки акторських кадрів при Державному українському народному хорі (1962–1966), із 1966 до 1971 рр. – педагогом-репетитором, диригентом оркестру, диригентом-хормейстером Державного українського народного хору ім. Г. Верьовки.

За заслуги в розвитку музичного народного мистецтва у 1967 р. нагороджений Почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР. З 1969 р. – заслужений артист УРСР.

З Державним українським народним хором ім. Г. Верьовки гастролював у КНДР (1966), Мексиці та Канаді (1967), Чехословаччині (1968), Франції та Швейцарії (1969). Крім закордонних подорожей, були поїздки до Росії та інших республік СРСР, зокрема Дні Української РСР у Москві (творчий звіт Державного українського народного хору ім. Г. Верьовки, зала ім. П. І. Чайковського, 1967), Декада українського мистецтва та літератури в Узбекистані (1968), Декада грузинської літератури в Україні (м. Київ, 1969), концерт українського гумору «І сміх – не гріх!» (1970). Оркестр українського

народного хору ім. Г. Верьовки, очолюваний С. Павлюченком, провів телевізійні концерти-лекції в рамках літературно-художнього альманаху «Сонячні кларнети» про українські народні інструменти (вип. 8, 1971 р.) та «Народні пісенні скарби» (вип. 10, 1971).

У 1971–1993 рр. С. Павлюченко був засновником, художнім керівником і головним диригентом Ансамблю пісні і танцю Червонопрапорного Західного прикордонного округу (з 1991 р. – Ансамбль пісні і танцю Прикордонних військ України, з 2007 – Академічний ансамбль пісні і танцю Державної прикордонної служби України).

Перший концерт ансамблю пісні і танцю ЧЗПО відбувся 25 травня 1972 р. у Великій залі Київської державної консерваторії ім. П. І. Чайковського і був присвячений 54-річчю прикордонних військ. Перший гастрольний концерт був проведений 22 червня 1972 р. у м. Брест. З Ансамблем пісні і танцю Червонопрапорного західного прикордонного округу С. Павлюченко гастролював у Польщі та Угорщині (1972–1989), КНДР (1987).

Крім цього, ансамбль КЗПО провів багато гастрольних подорожей Україною та іншими республіками СРСР. Колектив неодноразово брав участь у концертних заходах присвячених видатним датам, серед них: 100-річчя з дня народження Лесі Українки (м. Москва, Большой театр, січень 1971), фестиваль «Брестська весна» (м. Брест, БРСР, 1981), концерт для учасників урочистого зібрання, присвяченого 1500-річчю Києва, 150-річчя з дня народження класика української літератури Марка Вовчка (м. Київ, 1983), I Республіканський музичний фестиваль «Партизанские зарницы» (м. Суми, 1985), Концерт до Дня прикордонника (м. Москва, 1985). Ансамбль КЗПО у 1973–1983 рр. брав участь у щорічних концертах-виставах циклу «Песня, опаленная войной», присвячених Дню Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.

У творчій діяльності Станіслав Павлюченко співпрацював (перше виконання творів) із композиторами Б. Алексеєнком, О. Білашем, Г. Гемберою, Л. Дичко, К. Домінченим, І. Драго, Г. Жуковським, П. Майбородою, К. М'ясковим, О. Осадчим, В. Тиликом, В. Філіпенком, І. Шамо,

В. Шаповаленком, а також із В. Гавриліним, В. Левашовим, І. Лученком, О. Новіковим, С. Туликовим, М. Фрадкіним та ін. Ансамбль пісні і танцю ЧЗПО під орудою С. Павлюченка брав участь у авторських концертах композиторів І.Сльоти (1977), О. Білаша (1980), П. Майбороди (1982) та ін.

Під орудою С. Павлюченка ансамбль пісні і танцю Червонопрапорного Західного прикордонного округу став:

- лауреатом I премії Першого Всесоюзного конкурсу прикордонних ансамблів (Київ, 1973);
- лауреатом I премії Всесоюзного конкурсу прикордонної пісні (Ленінград, 1976);
- нагороджений Республіканською творчою премією ім. М. Островського в галузі мистецтва (Київ, 1978).

У 1978 р. С. Є. Павлюченко отримав звання народного артиста УРСР.

Ансамбль ЧЗПО став справжньою школою для цілої низки відомих сьогодні митців України. Серед найвидатніших вихованців Ансамблю – народний артист України, кіноактор Сергій Іванов; лауреат Державної премії імені Т. Г. Шевченка, народний артист України, соліст Національної опери Михайло Дідик; народні артисти України, солісти Національної опери – Ігор Борко, Станіслав Лупалов, Микола Шопша; лауреат Державної премії імені Т. Г. Шевченка, заслужений діяч мистецтв України та Росії, художній керівник та головний диригент Національного симфонічного оркестру Володимир Сіренко; лауреат міжнародних конкурсів артистів цирку Віктор Войтко; народний артист України, художній керівник гурту «Козацькі забави» Андрій Верес; заслужений діяч мистецтв України, керівник оркестру Заслуженого Академічного ансамблю пісні і танцю збройних сил України Валерій Лупанов; заслужені артисти України Сергій Анісімов, Олександр Дроб'язко, В'ячеслав Гога, Сергій Коваль, Степан Рожелюк, В'ячеслав Самофалов, Юрій Топілін, Олександр Фіщук; заслужений артист Молдавії Олександр Бритва; лауреати міжнародних конкурсів баяністів Володимир Маруніч, Юрій Карнаух та інші.

У Київському державному інституті культури ім. О. Є. Корнійчука (нині – Київський Національний університет культури і мистецтв) С. Павлюченко працював із 1974 р. З 1990 р. – професор. У 1993–1994 рр. обіймав посаду першого проректора, з 2000 до 2006 рр. – декан факультету музичного мистецтва.

Протягом 1984–2010 рр. був незмінним завідувачем кафедри народнопісенного виконавства, де створив справжню школу народного співу – студентський український народний хор, який є провідним навчально-концертним колективом в Україні, що пропагує народнопісенні традиції, володіє мистецтвом глибокого й проникливого співу.

Завдяки багаторічній творчій діяльності Станіслава Павлюченка на посаді художнього керівника і головного диригента Українського народного хору КНУКіМ колектив здобув такі нагороди та премії:

- Диплом першої національної хорової асамблеї незалежної України (1992);
- Гран-прі III Всеукраїнського фестивалю-конкурсу колективів народного хорового співу ім. Порфирія Демущького (2001);
- Грамота Національної всеукраїнської музичної спілки за високий професійний рівень виконавської майстерності, велику творчо-виховну і музично-громадську діяльність та активну участь у мистецькому проекті «Хорова асамблея» (2001);
- Диплом I Міжнародного пісенного конкурсу «Пісня без кордонів» (2005);
- Дипломи II-IV Міжнародних пісенних фестивалів «Пісня над Дніпром» (2008, 2009, 2010);
- Почесна відзнака за участь у хоровій асамблеї «Vivat Academia!» з нагоди 95-річчя з дня заснування НМАУ ім. П. І. Чайковського (2008);
- Лауреат літературно-мистецької премії імені Дмитра Луценка «Осіньне золото» – за вагомий внесок у розвиток національної культури і мистецтва (2010).

Із січня 2011 р. український народний хор Київського національного університету культури і мистецтв носить ім'я Станіслава Павлюченка.

Творчий шлях Станіслава Євстигнійовича відзначений відданістю мистецтву, щирою любов'ю до української народної пісні, які втілені у авторських обробках та аранжуваннях.

Він *автор обробок народних пісень* («За горами, за хмарами», «Їхав, їхав козак містом», «Ой пішов мій чоловіченько», «Ой на горі цигани стояли», «Ой не рости, кропе», «Скрипливі ворітечка», «Жила собі вдова» тощо);

аранжувань та перекладень для народного хору («Лелеченьки», «Любов», «Не спи, моє серце», «Сину, качки летять», «Виглядала мати сина» О. Білаша, «Ти ніколи мене не забудь», «Тополя», «Партизанська дума» П. Майбороди, «Ой горе тій чайці» Г. Гаврилець, «Рече та стогне Дніпр широкий» за А. Пашкевичем та ін.);

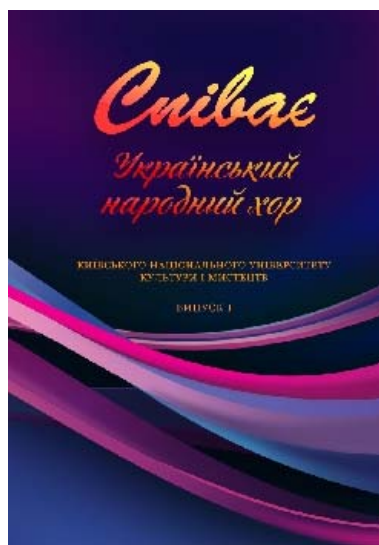
інструментувань для оркестру народних інструментів («Ой рано-рано кури запіли», «Ой вірмене» В. Ступницького, «Дума про землю» В. Верменча, «Ой то не зима», «Жита, жита» І. Сльоти, поема-кантата «Тополя», «Ой ходив чумак», «Ой там, за Дунаєм», «Ой чого ти, земле» Г. Верьовки, «Дорога спадщина» О. Зуєва, «Мамина вишня», кантата «Лебеді материнства» А. Пашкевича, «Стоїть над Волгою курган», «Ой пливи, вінок» І. Шамо, пісня-дума «Князівна Либідь» А. Кос-Анатольського, «Брест», «Живая память», «На войне, как на войне» К. Мяскова, «Два брата» В. Гавриліна, «Они остались молодыми», «Готов на подвиги солдат», «Моя граница», «Уходят солдаты в поиск» В. Шаповаленка та ін.).

За словами І. Я. Павленка, композиторські інтерпретації С. Є. Павлюченка є шедевральними зразками у контексті драматургічного мислення в аранжуванні хорової фактури та оркестрового супроводу, що в цілому являє розгорнуті полотна в куплетно-варіаційній формі або ж музично-драматичні композиції.¹

Під керівництвом С. Є. Павлюченка до фондів Національної радіокомпанії України записано понад 100 творів (обробки народних пісень, твори вітчизняних

¹ Павленко І. Я. Станіслав Павлюченко // Співає Український народний хор Київського нац. ун-ту культури і мистецтв : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – Вінниця, 2011. – Вип. 1. – С. 8.

та зарубіжних композиторів, інструментальна музика) у виконанні Українського народного хору імені Г. Верьовки (1966, 1969, 1970, 1973), Ансамблю пісні і танцю Червонопрапорного Західного прикордонного округу (1973, 1979, 1980, 1982, 1984–1986), Українського народного хору з оркестром народних інструментів Київського державного інституту культури (1996) та Українського народного хору КНУКіМ з оркестром народної та популярної музики Національної радіокомпанії України (2001, 2005, 2006, 2008).

Визнанням багаторічної музично-педагогічної діяльності професора Станіслава Євстигнійовича Павлюченка стало видання у 2011 р., за сприяння ректора КНУКіМ, доктора педагогічних наук, професора Михайла Михайловича Поплавського репертуарного збірника «Співає Український народний хор Київського національного університету культури і мистецтв», що відображає широку жанрову палітру творів для народного хору. Ця фундаментальна праця, що складається із трьох частин-випусків, є вагомим внеском у розвиток і популяризацію української народної та авторської пісні.

Національна традиційна колористика, яка наявна в оркестровках супроводу до пісень, виконуваних народним хором кафедри, стала окремим, сучасним виконавсько-стилістичним напрямком народнопісенного виконавства на українських теренах і за їхніми межами.

Ладо-гармонічні, фактурні й музично-тематичні особливості оркестрового супроводу до вміщених у збірнику пісень, майстерно відображені у перекладі професора кафедри, народного артиста України В. Самофалова.

Павлюченко Станіслав Євстигнійович:

«Музика – це моє життя!»

- Доброго дня, Станіславе, Євстигнійовичу! Скажіть, будь ласка, коли Ви зрозуміли, що музика – це сенс Вашого життя?

- Цікаве питання. Чесно кажучи, навчаючись у дитячій музичній школі, я ще не думав про музику, не вважав її головною в житті. Тут швидше питання в іншому. На якому етапі життя і якою музикою я захоплювався? Адже я цікавився різними музичними напрямками. Приміром, джазом. А народною музикою я почав займатися пізніше, лише після повернення з армії.

– А як склалася Ваша доля після служби в армії?

– Після армії я став учителем співів у середній школі. Саме тоді почалася моя педагогічна діяльність. З діточками і молоддю я працюю все життя. Потім я потрапив до Українського народного хору імені Григорія Верьовки. Лише тоді я почав професійно займатися народною музикою. За освітою я хормейстер. В 1962 році став завучем у навчальній студії при хорі Верьовки, де проходили прослуховування та навчалися артисти цього ж хору. Там я зустрів багато талановитих людей. Тепер усі вже стали дорослими. Зараз із ними бачимось та згадуємо, як цікаво тоді було. Я вчився і вони вчилися. Взагалі в мене є таке життєве кредо: я постійно вчуся. І ніколи не маю упевненості, що все знаю. Більше того, я кажу своїм студентам: не вірте викладачам, які говорять, що все знають. Це неправда.

– А хто привив Вам любов до народних пісень?

– Мати. Вона настільки любила класику, що пізніше ця любов, але вже до всієї музики, передалася і мені. Знаєте, це питання дуже серйозне в тому плані, що саме мати молоком своїм, своїми піснями, раніше створювала образ української родини. Бо батьки бувають різні, а мама – одна. Пам'ятаю, мене запитали в одному інтерв'ю: «Хто виграв війну?». Я сказав: «МАТИ». Адже мати народжує, мати виховує, мати проводить у дорогу, мати чекає. І в очікуванні вона може

померти. Саме матір витягла на собі після воєнних років поля, цілину. Вона виростила дітей, які потім стали майбутнім країни.

Тому подумайте: хто виграв війну – маршали чи мати? Звичайно, ненька. І найкращі пісні створені саме про маму. У нашому хорі є пісня «Ви – наша молитва, мамо!» І в ній є слова, які повинна знати кожна людина: «Ви – наша молитва, мамо, за гіркість образ простіть!..»

– Ви все життя працюєте з молоддю. І студенти, називаючи Вас Батьком, безперечно, проявляють свою любов і повагу. Як Ви як професор знаходите спільну мову зі студентством?

– Я завжди говорю, що я професор лише тоді, коли є студенти. Немає студентів – немає професора. Лише табличка на дверях висить. Але залишається питання в тому, скільки студентів ти випустив у життя та які знання їм дав?.. Важливий момент для професорів. Потрібно жити життям молоді. Тоді вони розуміють, що ти щирий та чесний до них. Тоді й ставлення зовсім інакше. Колись мені один професор зробив «зауваження»: цей студент – Ваш друг. Так, він мій друг. А що тут поганого? Зовсім навпаки. Цей друг у мене потім може так отримати, якщо щось не те зробить!..

– Ви ставитесь до студентів як до своїх дітей?

– Я ставлюся до них не як до дітей, а як до рівних собі. Знаєте вислів: «Не кричи на генерала, він теж людина!», тобто я вважаю, що студента варто не лише любити, а й поважати. А це значить бути вимогливим до нього. Бо талант є талант. Але цей талант може проявитися лише через постійну працю над собою.

– Я знаю, що Ви, крім роботи в народному хорі ім. Верьовки, також організували Ансамбль...

– Так і є. Я пішов з хору Верьовки для організації Ансамблю пісні і танцю Західного прикордонного округу. Працював у ньому з 1971 до 1994 року. А там – молодь! Знаєте, склад Ансамблю майже щороку змінювався. Бо артисти старіють, лисіють, животики в них ростуть... А молодь залишається. Цікавий момент. За все життя я, по суті, не працював з юнацтвом лише два роки. Чому, запитаєте? Тому що я саме організовував Ансамбль. Але 1974 року я повернувся

до роботи з молоддю та почав викладати на кафедрі народного пісенного виконавства. Ця кафедра вперше в Україні розпочала підготовку диригентів народного хору. Я її очолюю вже понад 25 років і вона досі залишається єдиною та унікальною в нашій державі.

– Розкажіть, будь ласка, про український народний хор цієї кафедри.

– Ми не пропагуємо його як кафедру. Це просто народний хор КНУКіМ, роботу якого визнають не лише слухачі, а й фахівці. Спів нашого хору також подобається ректорові Михайлу Михайловичу. Хочеться відразу сказати, що це не студентський хор. Немає такого хору. Є лише народний хор. Бо інколи люди не вірять, що студенти можуть виконувати пісні настільки емоційно та натхненно. Але в хорі співають не студенти, а молоді артисти! Варто зауважити, що це не лише навчальний, а й концертний колектив. А концертний колектив вимагає роботи над репертуаром. Саме через студентські душі, через їхні голоси йде створення репертуару, який потім розповсюджується в усій Україні!

– А які пісні є у репертуарі народного хору?

– Насамперед у нашому репертуарі є багато пісень, які були виконані вперше. Тільки хор нашого університету виконує такі пісні, як «Реве та стогне Дніпр широкий», «Ви – наша молитва, мамо», «Любов» та інші. Просто гарному музиканту не треба пояснювати, як грати. Бо він це і так знає, а головне – відчуває. Як часто кажу студентам: доки ви будете працювати на публіку, нічого не вийде, доки ви будете працювати на себе – тим більше. А от коли ви змушуєте працювати разом із собою публіку, то це вже успіх. Це нормально, що слухачі встають і плачуть, коли співає хор. Відразу розумієш, що справжні емоції ніколи не підробити... Саме тоді пісня знаходить свого слухача. А те, що ми робимо в народному хорі, я називаю одним словом – екологічно чиста музика.

– Щиро дякую Вам за розмову!

– На все добре! Будьте здорові та щасливі!

*Є неспростовна прикмета в кожного великого таланту:
потужне силове поле духовності й краси,
що формується творчістю митця та
самою його особистістю.*

Анатолій Погрібний

**Бравісимо,
Майстре!..**

А. Іваницький,

доктор мистецтвознавства,
член-кореспондент НАНУ, професор

МУЗИКА НА ВСЕ ЖИТТЯ

ТАКУ ДОЛЮ СОБІ ОБРАВ НАРОДНИЙ АРТИСТ УКРАЇНИ СТАНІСЛАВ ПАВЛЮЧЕНКО

Коли людині 64 роки і з них віддано творчій діяльності – 45, то виникає запитання: що стоїть за тими роками? Про нашого героя промовляють короткі рядки довідника: керівник оркестрової групи хору ім. Г. Верьовки, художній керівник і головний диригент Ансамблю пісні і танцю Західного прикордонного округу, професор і завідувач кафедри фольклористики та народнопісенного виконавства Київського національного університету культури і мистецтв. Так, він – талановитий музикант, організатор, педагог, рідкісний знавець народного мистецтва... За його плечима – сотні, а то й тисячі концертів – про таку непересічну особистість можна писати багато. Але чи не краще послухати самого митця? Так ми й зробили: увімкнули диктофон...

– Як відомо, дорога починається з першого кроку. А як це було у вашому житті?

– Народився у Рославлі на Смоленщині. (До речі, Дніпро витікає саме з цих земель – і лише на Україні розливається вшир...) Школа навчання на фортепіано... З 1956-го – на вечірньому відділенні Київської консерваторії. Хоча розпочалася моя мистецька біографія в армії. Потім повернувся на перший курс консерваторії: пощастило зустрітися з талановитим музикантом, педагогом Елеонорою Скрипчинською – я пожертвував роком, аби подовше займатися з нею. А далі були: Палац піонерів, естрадний оркестр в авіаційному інституті... З ансамблю «Юність», яким керував у молоді літа, вийшли відомі згодом виконавці: заслужена артистка Ліна Прохорова, заслужений артист Росії, соліст Самарської опери Анатолій Пономаренко... До речі, згадуються і «відчайдушні

моменти юності». Було мені років 18–19 (це ще до армії), прийшов якось в один хор, до того не маючи відповідної практики, і кажу (а вивчали вони пісню Дунаєвського «Хорошо, хорошо, когда в город приходит весна»): «Дівчата – першим голосом, хлопці – другим!» Що було тоді, що було... І тепер я це згадую з усміхом. Молодість, молодість! Скільки в ній було веселої рішучості!..

– Спілкування з Григорієм Гурійовичем Верьовкою, його помічниками сприяли вашому зростанню...

– Не те слово. Для мене хор Верьовки, особливо за його життя, був тією академією, вдячність до якого я проніс крізь усе своє життя. Твори самого Григорія Гурійовича я вважаю досі неперевершеними, як і його стиль роботи. І сам він як музикант, композитор, психолог був, без перебільшення, батьком кожної особистості в своєму хорі. А нині – хто пише для народного хору, та навіть і не для народного? Хто взагалі розуміється на нашому фольклорі? Можу лише назвати безперечним лідером Євгена Станковича, особливо як автора народної опери (наразі кажуть фольк-опери) – «Цвітіння папороті».

Ще кілька слів про хор Верьовки. Там мені довелося працювати із знаменитими сопілкарем Євгеном Бобровніковим, бандуристом Сергієм Баштаном... А хормейстером був Володимир Суржа, оркестром керував Яків Орлов, деякий час з нами працював і Михайло Кречко. Отже, це була велика плеяда талантів, митців-патріотів. Ось чому на все життя зберіг вдячність до людей, які довірили мені секрети своєї майстерності.

А самі хористи! У той час це були справжні «народні академіки»: Паша Симаченко, Валя Черкун, Саша Горова – хіба всіх перелічиш? Закарбувалися в моїй пам'яті їхні голоси. Пригадую поведження на сцені, позбавлене будь-якого самозамилування. Оце й були «мої університети». До речі, коли я працював завучем студії при хорі Верьовки, ми в перший рік прослухали близько 700 абітурієнтів! А як горіли «добрим вогнем» очі Григорія Гурійовича! «Ну, а цей варіант ти знаєш? А який ще?» І голоси – один від одного кращий, тож не заздрив я Григорію Гурійовичу: спробуй вибери...

У хорі Верьовки я опанував і хореографію: мені доручили такі відповідальні номери, як «Запорожці», а це ціла музично-хореографічна картина! А з 1966 року очолював оркестрову групу хору. А це – репетиція, аранжування, оркестровка... Словом, після закінчення консерваторії у 1966 році я одразу став за професійний пульт. І на той час уже розумівся не лише на всіх видах музичного мистецтва й хореографічних вистав, а й знав, як вони об'єднуються в складне художнє ціле, зокрема в таке, як народний хор.

– **І що, не було проблем?**

– Були. Як же в житті без проблем? Але не в них справа. До речі, пригадав армійську бувальщину. Викликає мене начальник і каже: «Треба ансамбль розділити – обслужити дві «точки». А я відповідаю: «А хореографічні пари, а комплектування оркестру...» Але бачу – «нада!», і край. Тоді я кажу: «Все гаразд, та є один лише кларнет... Він, правда, розбирається на дві частини...» «Ну то ви одну половину віддайте в одну групу, а іншу – сусідам...» Ось такий парадокс! А щодо творчості – я не зрікся жодного з принципів справжнього народного мистецтва. Між іншим, в ансамблі не було «воєнщини». Ми виконували твори, так би мовити, в їх «екологічно чистому» вигляді. А поза тим (ну де таке було в Радянській армії), в хореографічних номерах співали, грали троїсті музики та ще й коломийки виконували. Додам, що костюми для ансамблю були за моєю вимогою! Замовлені не на міській фабриці, а у Вижниці й Косівському районі, де їх вишивали надомниці...

– **Якими настановами керуєтесь як диригент на сцені?**

– Слід чітко знати можливості свого колективу, а для цього необхідно вивчати фольклор. І не обмежуватися тільки піснями – цим іноді грішить такий цікавий колектив, як Кубанський хор, він, бува, працює «на публіку»... В мене все життя було інше завдання: диригувати, «ставити» (бо пісня часто дійсно *ставиться*) так, щоб не ти власною персоною, не артисти твої були на першому плані, а музика й традиція. Саме таким шляхом досягається контакт із публікою, я сказав би, співпраця з нею. Це відчувалося, скажімо, й на нашому концерті 9 березня в Українському домі, на вечорі Т. Шевченка...

– **Станіславе Євстигнійовичу, ще кілька блиц-запитань. Які ваші життєві принципи?**

– Чесно робити свою справу. Не фальшувати, прямо у вічі говорити те, що думаєш. Не тупцювати на місці, працювати і не здаватися за будь-яких обставин.

– **Що ви найбільше любите? Землю, людей, тварин?**

– Запитання досить серйозне. Скажу лише два слова: люблю страшенно землю і дітей. А все інше – то вже «відсотки»...

– **І наша дума, наша пісня не вмре...**

– Не загине! Я в це вірю і на це працюю.

І. Павленко,

професор кафедри фольклористики
Інституту філології КНУ ім. Т. Шевченка

СПОВІДЬ ПРО МАЙСТРА

Перше моє знайомство зі Станіславом Євстигнійовичем Павлюченком відбулося ще в далекому 72-у, коли я тільки-но отримав диплом хорового диригента після закінчення Київської державної консерваторії імені П. І. Чайковського й намагався влаштуватися на роботу. Станіслав Євстигнійович на той час очолив Ансамбль пісні і танцю Червонопрапорного Західного прикордонного округу (з 1991 р. – Ансамбль пісні і танцю Прикордонних військ України, а з 2007 р. – Академічний ансамбль пісні і танцю України Державної прикордонної служби України), і формував його штат. Після співбесіди він справив на мене враження людини енергійної, вольової, конкретної і лаконічної у спілкуванні та широкого спектру професійного мислення. Але працювати разом нам судилося лише з 1984-го на кафедрі народного хорового співу в Київському державному інституті культури імені О. Є. Корнійчука, яку на той час очолив Станіслав Євстигнійович. І, власне, відтоді почалося реформування кафедри в контексті вдосконалення системи якісної підготовки фахівців із народнопісенного жанру, а саме хорового народного співу, гуртового, згодом і сольного виконавства в народній манері співу, а також відкриття спеціалізацій «співак-бандурист» та «артист хорового жанру». Усі ці напрямки фахової підготовки майбутніх знавців української народної музичної традиції виходили із нової концепції збереження й розвитку народнопісенного виконавства, яку творив С. Павлюченко у 80-х роках і яку було остаточно стверджено в 90-х роках. Саме протягом цих років на кафедрі було здійснено декілька реорганізацій і зрештою відбулося державне ліцензування кафедри за назвою «кафедра українського народнопісенного виконавства та фольклору».

Отже, в результаті багаторічної праці С. Павлюченко на базі кафедри створив єдиний у своєму роді методичний центр комплексної підготовки фахівців з

українського народнопісенного виконавства та музичної фольклористики, якому на сьогодні немає аналогів в Україні.

Слід зауважити, що в основі концептуальних засад кафедри є наукове підґрунтя, а саме: вивчення народної музичної традиції та її трансформації в сучасні форми музичного виконавства (гуртового, хорового, інструментального), з дотриманням високих музично-естетичних критеріїв, сформованих від народної традиції й сучасних досягнень у професійному музичному мистецтві.

Ось такий підхід дозволив створити на кафедрі унікальні високохудожні навчальні колективи. Це гурт «Кралиця» (керівник – заслужений працівник культури України професор Іван Сінельников), та студентський народний хор під керівництвом видатного майстра сучасності, народного артиста України, професора Станіслава Павлюченка. До того ж на кафедрі протягом двох десятиріч організовано першу і єдину в Україні системну підготовку фахівців сольного співу в народній манері.

Науковий імідж кафедри сформовано завдяки багаторічній плідній праці видатного фольклориста сучасності доктора мистецтвознавства, професора Анатолія Іваницького.

Один із важливих чинників успішної роботи кафедри це, безперечно, дивовижна здатність Станіслава Євстигнійовича залучати на кафедру компетентних фахівців, сприяти становленню їхньої педагогічної та виконавської майстерності, що дозволило забезпечити високий рівень навчання студентів та створення творчої атмосфери в колективі.

Найвідоміші серед них професори і доценти: Олег Долгий, Іван Павленко, Святослав Пікульський, Поліна Павлюченко, Наталія Цюпа, Раїса Гусак, Вікторія Шевченко, Наталія Перцова, Іван Сінельников, В'ячеслав Самофалов, Олена Скопцова та ряд інших відомих в Україні імен, які в різний час під керівництвом Павлюченка внесли свій вклад у розвиток кафедри народнопісенного виконавства Київського національного університету культури і мистецтв.

Як творча особистість Станіслав Павлюченко формувався ще наприкінці 50-х років, навчаючись у Київській державній консерваторії імені П. І. Чайковського по

класу диригування у видатних українських митців Г. Г. Верьовки і Е. П. Скрипчинської, які запросили його на роботу до Державного українського народного хору. Власне, саме там, українська народна пісня стала основним джерелом його творчого натхнення протягом усього життя. З часом йому судилося створити концептуальні засади сучасного народнопісенного виконавства на базі студентського народного хору. Там було систематизовано жанрову палітру хору, вдало поєднано різні виконавські форми від гуртового й сольного співу до використання широких хорових полотен, театралізованих мізансцен, інструментального супроводу тощо.

Улюблені теми та образи

В основі творчих уподобань С. Павлюченка були теми історичного, патріотичного й громадянського звучання, а також лірика. Але особливе місце в його інтерпретації займав образ матері. Ця тема мала місце не лише на репетиціях хору, а й у приватних і товариських бесідах. Часто він згадував свою маму, яка його не просто ростила й виховувала, а ще й формувала його як музиканта, громадянина, рецензувала його концертні виступи. Тому, певно, його інтерпретації пісень на цю тему були особливо проникливими й завжди викликали щире захоплення публіки.

Отже, його святе ставлення до образу матері, виявилось в музичних інтерпретаціях. У них він підносив цей образ на найвищі рівні возвеличення, поетизації, ідеалізації, обожнювання і, без перебільшення, моління за нього, що яскраво виявилось в таких творах: «Ви наша молитва, мамо» (О. Осадчого), «Мамина вишня» (А. Пашкевича), «Виглядала мати сина» (О. Білаша), «Любий брате, маму бережи» (І. Сльоти) та ін.

* * *

Станіслав Євстигнійович був неперевершеним майстром аранжування народної пісні для різних виконавських складів, зокрема використання розвиненої музичної форми із застосуванням гармонічних, ладових, фактурних, колористично-

тембральних засобів виразності, різних прийомів ритмізації, варіювання, унікальних інструментовок оркестрового супроводу, що загалом складало потужний арсенал його драматургічного мислення як професійного композитора і в чому виявилось глибоке знання народної традиції та володіння сучасною композиторською технікою. У цьому контексті показовими є його версії аранжування народних пісень та творів різних авторів, зокрема таких, як «За нашою слободою» в запису Г. Коропниченко (інструментовка Г. Черненка), «Пісня чистого поля» (О. Семенова), «Згадай рідний край» (П. Майбороди) та багато інших симфонізованих шедеврів, що ввійшли до скарбниці досягнень української музичної культури.

Виконавський стиль

Для виконавського стилю хору характерне витончене звучання з широкою тембральною палітрою, що характеризується традиційним народним колоритом співу де мають місце розкотисті глибинні альти, вияснені дзвінки, інколи зичні та характерні мікстові сопрано, натуральне звучання чоловічих партій, збагачених елементами класичного стилю. Все це органічно поєднувалося з художньо вивіреною, правдивою (не штучною) інтерпретацією пісень у процесі співу на естраді, з дотриманням високих естетичних критеріїв, які лягли в основу сучасного хорового народнопісенного виконавства.

Саме такі засади виконавської стилістики стали протиположними досить поширеним серед аматорських і (часто) професійних народних хорів, для співу яких характерна статика, штучність звуковидобування, що характеризується задньопозиційним (потиличним), перекритим «трубним» звучанням жіночих голосів у народній манері, крикливістю або ж надуманим пафосом, образною спрIMITизованістю, а ще вульгаризованим воланням, що нічого немає спільного з народною традицією співу чи, тим паче, естетикою художнього мислення таких «виконавців». На жаль, в освітній музичній сфері довгий час лише говорили про

унікальність українського пісенспіву, але майже нічого не робилося для підготовки фольклористів, фахівців із народнопісенного жанру, які б знали його специфіку.

І саме на кафедрі народнопісенного виконавства, очолюваній Станіславом Павлюченком, створено воістину академію підготовки керівників народних хорів і співочих гуртів, які високо тримають планку в сфері народнопісенного виконавства на різних теренах України і в національно-культурних українських осередках за кордоном.

Образне мислення

Професійна підготовка музиканта, зокрема хормейстера чи керівника співочих гуртів, значною мірою визначається рівнем його образного мислення, або здатністю відтворювати (реконструювати) картини народного побуту, обряду, ритуалу, мови; сягнути уявою до певної історичної доби, проникнутись відчуттям героїчного минулого або драми лихоліть; сконструювати образи певних психологічних стереотипів соціуму різних часів, вийти на хвилю тремтливих ліричних переживань, що властиві для людини будь-якого часу і які в найтонших гранях почуттів оспівані в народних піснях; врешті – усвідомлення світоглядних, громадянських, патріотичних контекстів людського буття, філософського абстрагування тощо.

Все це яскраво виявилось в живому творчому процесі роботи Майстра зі студентським хором. Музика творилася ним завдяки широкій палітрі образної уяви, від якої моделювалося художнє інтонування слова, музична інтонація, штрихова культура, відчуття логіки музичних темпів, що складало фрагменти загальної форми.

Таким чином, ткалося своєрідне художнє полотно з безліччю мистецьких елементів, музичних візерунків, кульмінацій спадів, що викликало у виконавців особливе піднесення в процесі співу і завжди чарувало й заворожувало залу або часто викликало праведні сльози, що блищали на очах слухачів, душі яких входили у резонанс магічного звукового потоку, твореного Великим майстром.

Взасміни з колегами

Станіслав Євстигнійович був вимогливим і принциповим керівником. Він жорстко, інколи безкомпромісно відстоював свої позиції щодо різних питань функціонування та розвитку кафедри й факультету музичного мистецтва на всіх рівнях управлінської вертикалі університету. Його професіоналізм і виняткове знання навчально-виховного процесу інколи натикалися на спротив адміністративного апарату та окремих колег, але більше було прихильників і шанувальників його, як особистості та беззаперечного авторитета музиканта й педагога, зокрема самого ректора Михайла Поплавського, який всіляко підтримував творчі починання Майстра й належно шанував його як видатну творчу особистість.

Харизма С. Павлюченка концентрувала навколо себе викладачів-практиків із почесними званнями і широко відомих в Україні фахівців-музикантів. Найбільшим його надбанням стала безмежна любов і віра в нього студентства. І та любов була обопільна. Бо Станіслав Євстигнійович сам був безмежно відданий своїй справі й студентам. Він був дуже уважний до кожного з них, до їх навчальних і життєвих проблем, умів бути другом і наставником до останнього подиху.

Так, він шанобливо ставився до студентів, колег, прислухався до їхніх думок і пропозицій, але не можна пригадати випадку, щоб він «прогнунвся» перед начальством. Це слугувало прикладом принциповості, громадянської стійкості й відстоювання людської гідності. Для когось він був незручним, некомфортним, бо завжди сповідував правду. Але в кожному колективі є заздрісники й лакузи, а то й недоброзичливці чи просто байдужі колеги, які, на жаль, завдавали прикростей, а то й ставали на його праведному шляху служіння людям і українському мистецтву.

Торжество концепції Станіслава Павлюченка в сучасній системі народнопісенного виконавства

Сучасному музикознавству ще належить усвідомити, а може, й висвітлити та популяризувати творчий доробок Станіслава Павлюченка в сфері народнопісенного виконавства, концепції його розвитку на сучасному етапі побутування та

підготовки фахівців цього жанру. Але хто ці музикознавці? Де вони? Таке складається враження, що їх нема. На жаль, наше консерваторське музикознавство стало в'ялим і беззубим, непатріотичним та байдужим до визнаного всім світом народного надбання, а саме українського народного співу. Може, хтось із суцільних академіків висвітлює дану проблему, чи, може, цим опікується Міністерство культури України, якому належить виробити державні стандарти й уніфікувати систему підготовки фахівців народного музичного виконавства? Питання риторичне.

Але славу й волю визнаного майстра, народного артиста України, професора Станіслава Павлюченка потрібно підтримати його колегам-послідовникам і учням, які навчалися в нього і яким належить зібрати й видати музичний спадок та популяризувати і втілювати його ідеї в життя.

До честі кафедри та його дружини й відданого соратника та порадника по життю, народної артистки України, професора Поліни Павлюченко та за підтримки Михайла Поплавського, здійснено розкішно оформлене, глибоко змістовне видання творів для українського народного хору в обробках та аранжуваннях Станіслава Павлюченка під назвою «Співає український народний хор Київського національного університету культури і мистецтв», що стало гідним пошануванням його світлого образу, його пам'яті.

Захоплення

Він був життєлюб і оптиміст. Висока освіченість та імідж Народного артиста не заважали йому бути доступним для спілкування з людьми різних сфер. Зокрема, подовгу бесідував із студентами, цікавився їхнім життям-буттям, любив природу і село. Захоплювався риболовлею та полюванням, хоча на це йому завжди бракувало часу. Сільська ж ідилія надихала його на творчість, а проживання на час відпустки в селі Блудше, що біля Козельця, дозволяло відновитися йому фізично. Там він знаходив затишок для своєї душі, спілкувався із тамтешніми селянами, займався сільським побутом, лелівав садок біля хати, майстрував, дуже добре знався в автомобільній техніці і майстерно слюсарював, ладнаючи той чи інший вузол свого

авто. Музика, звичайно, займала все його єство. Він знався на специфіці різних виконавських жанрів: академічного співу, народного, естрадного; легко читав партитури для симфонічного оркестру, творив інструментовки для народного оркестру великого складу та троїстих музик зокрема.

Станіслав Євстигнійович умів дружити, бути відданим своїм близьким і рідним, ретельно займатися побутовими справами, допомагати друзям, і все це також наповнювало його життєвий зміст й формувало його творчі константи.

Від автора

Певно, до кінця неможливо розкрити й висвітлити ще багато граней великої творчої особистості, людини з високим духовним наповненням, фахівця-новатора, народного артиста України, професора Станіслава Павлюченка. Усе він робив із почуттям високої відповідальності за свою благородну справу перед людьми, перед колективами, суспільством; перед Богом, зрештою, й перед собою, що свідчить про його високу мистецьку місію, яку він гідно здійснював для всього українства протягом свого життя.

Мені, авторові цих рядків, пощастило бути поряд, співпрацювати із Станіславом Павлюченком, дружити. Вдячний його пам'яті за години дружнього одкровення. Його роздуми значною мірою стосувалися питань музичного мистецтва, зокрема народнопісенного виконавства. Ми занурювалися у смисл текстів та підтекстів народних пісень, а звідти й виринали концепти цілісної драматургії виконавства, у якому перетиналися різні, найтонші відтінки почуттів Майстра, що виливалися з його Душі нескінченою працею, яка живила творчу уяву хористів.

Так у безперервному пошуку творяться художні образи, які часто виникають із певних життєвих паралелей, що було властивим для мого наставника, колеги та друга Станіслава Павлюченка. Цим я завдячую долі, що звела мене з ним на перехресті творчого буття, тим я пишаюся, як і мої друзі та колеги з кафедри, очолюваної Павлюченком. Усі ми натхненно живемо тією правдою, яку сповідував великий Майстер.

В. Коротя-Ковальська,

зав. відділом культури Національного науково-дослідного
інституту українознавства,
учасниця тріо «Золоті ключі»,
народна артистка України

ДИРИГЕНТ ВІД БОГА

Він народився в Росії, на Смоленських землях, а став українським диригентом, педагогом, фольклористом, професором, народним артистом України, справжнім українцем, що гаряче вболівав за долю української пісні та культури.

Коли 1967 року я приїхала до Києва, щоб вчитися співу у вокальній студії при тоді Державному Заслуженому Українському Народному хорі ім. Григорія Верьовки, Станіслав Євстигнійович був уже керівником оркестрової групи хору та викладачем студії. Важко було потрапити до знаменитого на весь світ та на просторах тодішнього Радянського Союзу хорového колективу, та й і в студію не легше. Україна завжди була багата на співочі таланти, тому прискіпливо приглядалися, прислухалися... Того року із 500 бажаючих взяли 25, а я ще й запізнилася на прийом до студії через травму. Тільки дізналася від Ніни Матвієнко, яка вже була зарахована, що всі вони на іспитах не тільки співали, а й танцювали, декламували, створювали драматичні сценки. Я обійшлася переляком, але перед поважною комісією, членом якої, окрім художнього керівника хору А. Авдієвського, був Станіслав Євстигнійович, все ж заспівала пісню (не пам'ятаю, яку: чи у ті роки популярну на весь Союз «Ты, Россия моя», чи бабусину «Цвіте терен»). Думаю, що при вирішенні моєї долі на навчання у студії, ключову роль в комісії зіграв саме він, Станіслав Павлюченко, бо згодом вийшов на ганок хору і сказав мені, що прийнята. Більшого щастя годі було дочекатися. Повірив мені цей чоловік із очима, що завжди світилися трішки хитруватою, але завжди доброю посмішкою.

Його уроки хорového співу у вокальній студії були наповнені динамізмом, енергією, життям, проходили як одна хвилина. Поволі моє серце ще більше

переповнювалося повагою і любов'ю до хорового співу, української народної пісні. Здавалося, що кожного разу зустрічаєшся із чимось вічним, незбагненим, розумнієш і мудрієш від зустрічі із прекрасним. Люди ж кажуть: пісня вчить, як на світі жити. Станіслав Євстигнійович учив нас жити по правді, а це важка наука. Тому і взяв собі у дружини найкрасивішу дівчину, співачку із перших альтів хору, Поліну, щоб разом творити, творчо підніматися у кар'єрному рості, народити і гідно виховати дочку. Разом вони робили добрі справи: працювали, вчилися, доглядали батьків, піклувалися про стареньку Елеонору Павлівну Скрипчинську, вірну дружину визначного диригента, засновника хору (1943) Григорія Гурійовича Верьовки. Вона, свого часу, була викладачем Київської консерваторії і своєму студентові – Станіславу Павлюченку, дала добрі знання і життєві навички, відчуваючи його рідкісний хормейстерський та педагогічний талант. Тож, пам'ятаю, що Поліна, з якою ми майже 20 років проспівали поруч у перших альтях Національного Академічного Українського Народного хору ім. Г. Верьовки, частенько після роботи разом із чоловіком збиралася навідатися до Елеонори Павлівни, що жила по вулиці Льва Толстого. Там все дихало пам'яттю Григорія Гурійовича. Стояли засушені квіти, на роялі лежали стоси нотного матеріалу. Після її переходу у інший світ якісь спритники швидко оволоділи квартирою і люди розповідали, що у дворі біля смітника вітер ще довго перегортав викинуті на вулицю дорогоцінні папери і нотні збірники. Така житка...

Був час, коли ми рідко зустрічалися з Поліною та Станіславом Євстигнійовичем. Вони професорували у Київському національному університеті культури і мистецтв, а я гастрольну діяльність поміняла на наукову роботу в Національному науково-дослідному інституті українознавства. Все ж зустрічалися іноді, під час проведення різних наукових конференцій, і кожного разу Станіслав Павлюченко запрошував мене попрацювати в його Університеті, або радив захищати дисертацію. А коли підготувала збірник народних пісень для дітей, батьків та вчителів під назвою «Пісенний світ українознавства» і прийшла

до нього – з радістю підписав рецензію, обдарував мене новими записами його знаменитого студентського хору.

З розповідей його випускників, зокрема молодій співачки Руслани Лоцман, він добре відчував обдарованих людей і не давав їм спокою, навертаючи на науку, на кар'єрний ріст. Він піклувався про збереження культурних надбань українського народу і мав надію, що учні наслідують його настанови. І як же неймовірно проникливо і довершено, зі сльозами на очах вони, вдячні студенти, співали хором, коли прощалися з ним назавжди у Феофанії!

Його майстерні обробки народних пісень «Їхав, їхав козак містом», «Ой у полі верба», «Ой у полі криниченька», «Скрипливі ворітчка», авторські твори для народного хору та інструментальних ансамблів народної музики стали вершиною вишуканості і краси. Тяжкий труд на ниві культури дав свої плоди – професійних працівників вокального хорового мистецтва, патріотів рідного краю, залюблених в українську народну пісню. Прожиті літа не пройшли даремно. Як у пісні співається: «Не вернемось, не вернемось, /Не жалкуй за нами. /Розійдемося по світу /Дочками й синами».

Вічна слава Вам, пане професоре!

В. Самофалов,

народний артист України, професор

ЗГАДАЙМО МИТЦЯ

18 серпня 2012 року виповнилося б 75 років Станіславу Євстигнійовичу Павлюченку – народному артисту України, професору, уславленому диригенту-хормейстеру, засновнику, першому художньому керівнику та головному диригенту (1971–1993) Ансамблю пісні і танцю ЧЗПО, нині – Академічний ансамбль пісні і танцю Державної прикордонної служби України, художньому керівнику та головному диригенту Українського народного хору Київського національного університету культури і мистецтв.

Моє знайомство з С. Павлюченком сталося на прослухуванні в далекому 1982 році, після якого з 1983 по 1985 роки проходила моя служба в Ансамблі пісні і танцю прикордонників. Тоді, ледь не вперше в житті, я побачив дуже вимогливого, високопрофесійного керівника, іноді навіть жорсткого на репетиціях, метою яких було досягнення бездоганного виконання програми всіма підрозділами ансамблю – хором, оркестром, балетом. Репертуар ансамблю складався з обробок українських народних пісень, творів радянських композиторів, серед яких: П. Майборода, І. Шамо, В. Темнов, В. Гаврилін, І. Лученок, О. Морозов, В. Шаповаленко, К. Мясков, І. Якушенко. До цього слід зазначити, що з багатьма композиторами та поетами С. Павлюченка пов'язувала не тільки творча, а й людська дружба. С. Павлюченку вдалося зібрати чудових музикантів. У різні часи в ансамблі працювали та проходили службу багато музикантів, серед них відомі співаки: М. Шопша, О. Дробязко, В. Гога, С. Рожелюк, Г. Красуля, С. Анісимов, М. Дідик; актори: С. Іванов (славнозвісний «кузнечик»), О. Бондаренко; оркестранти: В. Лупанов (диригент), Г. Марценюк, О. Бритва, М. Великанець, О. Олійник, А. Семешко, О. Чеберко, А. Іваніш, В. Сіренко, В. Рунчак; хормейстери: Є. Московка, Є. Сокач, П. Ковалик; артисти балету: Ю. Топілін (балетмейстер), О. Меркулова, А. Козлов, В. Шаповаленко, О. Вишньовий, Е. Бортной та багато інших особистостей. Всіх і не згадати.

Особливо мені запам'ятався концерт в Москві, на честь 65-річчя створення військ ЧЗПО. Тоді на сцені концертного залу «Росія» в фіналі концерту С. Павлюченко диригував понад 200 музикантами зі всіх ансамблів прикордонників колишнього СРСР.

Паралельно з концертною діяльністю Павлюченко більше трьох десятиліть віддав студентському колективу як художній керівник та головний диригент Українського народного хору Київського національного університету культури і мистецтв, колективу, який із 2011 року носить його ім'я. Особливо притаманною рисою цього колективу є поєднання академічної та народної манери співу. Варто зазначити, що практично до кожного твору репертуару хору Станіслав Євстигнійович Павлюченко був причетний – чи то його власна обробка, чи аранжування, чи виконавська редакція. Саме під орудою С. Павлюченка Український народний хор КНУКіМ став володарем Гран-прі III Всеукраїнського фестивалю-конкурсу колективів народного хорового співу імені Порфирія Демуцького, дипломантом I Міжнародного пісенного конкурсу «Пісня без кордонів» та Лауреатом літературно-мистецької премії імені Дмитра Луценка «Осіннє золото».

Сьогодні ми відкриваємо для себе те джерело невичерпної творчої думки, тих музичних переваг та смаку, які склалися у творчості митця протягом життя. Як відомо, обличчя творчого колективу найвищою мірою визначає керівник, його досвід, освіта, музична інтуїція, темперамент, прискіпливе ставлення до вибору музичних творів, за потреби їхня адаптація через аранжування, інтерпретацію.

Ми бачимо повне відображення творчого смаку С. Павлюченка – хорового диригента, диригента-практика, диригента-інтерпретатора. Він дуже обережно ставився до слова, до української поетичної спадщини, і не даремно вагомим в репертуарі твори на вірші Тараса Григоровича Шевченка. До репертуару хору також увійшли обробки українських народних пісень та авторські твори композиторів різних епох починаючи від М. Леонтовича, К. Стеценка, П. Демуцького, В. Ступницького, Л. Ревуцького до творів А. Кос-Анатольського,

П. Майбороди, І. Шамо, О. Білаша, А. Пашкевича, І. Сльоти, І. Поклада, Є. Станковича, Г. Гаврилець.

Станіслав Євстигнійович Павлюченко (1937–2010) – народний артист України, професор, завідувач кафедрою народно-пісенного виконавства КНУКіМ, яскравий представник київської диригентської хорової школи, випусник Київської державної консерваторії ім. П. І. Чайковського, один з найулюбленіших учнів Елеонори Павлівни Скрипчинської. У творчій діяльності він успадкував і продовжив основні принципи школи хорового мистецтва, започаткованої П. Демуцьким, розвиненої Г. Верьовкою, О. Кошицем, Н. Городовенком, М. Вериківським, П. Козицьким та багатьма іншими діячами українського музичного мистецтва. Свої знання С. Павлюченко повністю реалізував завдяки рідкісному хормейстерському та педагогічному таланту, неабиякої майстерності в обробці, аранжуванні народних пісень та авторських творів для народного хору. С. Павлюченку завжди вдавалось зберегти мову, стиль та лексику музичних творів. Особливо слід відмітити його зворушливе ставлення до образу матері, Батьківщини. Свій музичний кругозір, досвід він талановито розповсюдив на хоровий колектив. С. Павлюченко створив різноплановий репертуар хору часто з творів надзвичайно високого ступеню складності, серед яких П. Майборода – «Тополя»; О. Білаш – «Любов»; І. Поклад – «Коляда»; А. Пашкевич – кантата «Лебеді материнства», Є. Станкович – «Пісня про Батьківщину», «Заключне Купало» тощо. В оригіналі багато творів були написані для сольного співу або іншого складу хору. С. Павлюченко не тільки зберіг задум композитора, а й через своє бачення та аранжування дав нове життя великій кількості творів, не кажучи про власні обробки. Таким чином, з часом склався самобутній репертуар хору не схожий на інші, і зараз, завдяки колишньому багаторічному керівникові, колектив має своє неповторне обличчя. В спадок залишилась чисельна кількість хорових та оркестрових партитур, які були зроблені С. Павлюченком, і які перевірені практичною роботою і його виконавським досвідом.

Дякую долі, що звела мене з такою особистістю, як С. Павлюченко. За його запрошенням із 1994 року я працюю на «кафедрі Павлюченка». Нещодавно

вийшли у світ одразу три томи «Співає Український народний хор Київського національного університету культури і мистецтв» – автори С. Павлюченко, В. Самофалов – результат нашої багаторічної співпраці. На жаль, вони надруковані вже після того, як митець пішов із життя. Спираючись на досвід та принципи музичного виховання у диригентсько-хоровій методиці, важко переоцінити користь такої роботи для виховання художнього смаку хорових диригентів, пробудження у них певних здібностей до аранжування будь-яких стилів та жанрових особливостей музичних творів. Створення С. Павлюченком репертуару для українського народного хору значно розширює «музичну географію», сприяє розвитку, популяризації народного хорового мистецтва та охоплює значно більшу слухацьку аудиторію. Сподіваюся, що наявність у репертуарі цих творів знайде своїх прихильників не тільки серед навчальних хорових колективів, а й серед професійних.

І це є лише частина відображення його величезного творчого шляху – диригента оркестрової групи Українського народного хору ім. Г. Верьовки, засновника, художнього керівника та головного диригента Ансамблю пісні і танцю ЧЗПО, художнього керівника, головного диригента Українського народного хору КНУКіМ.

У цій статті я не ставлю перед собою завдання висвітлити увесь творчий шлях Станіслава Євстигнійовича Павлюченка, бо переконаний, що цьому обов'язково будуть присвячені окремі дослідження та наукові праці його учнів та послідовників Маестро.

М. Варгун,

заслужений працівник культури України,
студент першого випуску
керівників народного хорового виконавства КДК (1975 р.)

ВІЧНИЙ УЧИТЕЛЬ

Доля визначила мені зустріч із Станіславом Євстигнійовичем на початку його педагогічної роботи у КДК. Звичайно, у мене були свої викладачі з диригування та з інших музичних предметів, але людяність і відповідальне ставлення до своєї справи С. Павлюченка, його духовний та емоційний світ, вміння спілкуватися із студентами хору запала глибоко в душу. Я складав випускні державні іспити у КДК із творами, підготовленими під керівництвом Вчителя, які виконував народний хор вузу. Його тепле відношення, вміння підказати, поправити, дати волю диригентові, вникати у тонкощі хорового виконання ще більше підтвердило моє бажання йти по цій нелегкій дорозі – бути хормейстером.

Закінчуючи навчальний заклад, ми не так часто повертаємося до рідної альма-матер. Кожен, хто обрав свою дорогу на ниві мистецтва, тим більше, народного співу, звичайно, мусить ділитися думками, чи правильно він іде цією дорогою, чи все у нього гаразд, і мати того, хто йому зможе підказати, чи на правильному він мистецькому шляху. Такою людиною для мене був Станіслав Євстигнійович.

Прошли роки, навчались інші студенти, і мені, як викладачеві Херсонського училища культури, довелося рекомендувати вже своїх учнів на кафедру С. Павлюченка. Його вимогливість до професійного рівня вступників, розуміння справи, якій вони будуть служити, стояла на першому місці. І тому, не дивно, що на Херсонщині ми маємо випускників КНУКіМ, які після закінчення університету продовжують справу С. Павлюченка. Серед них: Олена Баранова – зав. відділом народного хорового диригування Херсонського училища культури; Ольга Дудка – заслужений працівник культури України, керівник гурту «Жайвір»

с. Осокорівка; Валерій Другальов – заслужений працівник культури України, фольклорист, композитор, методист обласного центру народної творчості; Світлана Дорошенко – лауреат конкурсу ім. М. Леонтовича, керівник народного хору Великолепетихського РБК.

Наприкінці 1990-х років на Херсонщині було засновано Регіональний фестиваль хорового виконавства «Чорнобаївський заспів». У 2000 по 2010 рр. Станіслав Павлюченко був незмінним головою журі цього фестивалю. Коли журі очолює такий фахівець, звичайно, і відношення до фестивалю особливе. Авторитет С. Павлюченка, його вміння провести глибокий аналіз, дати оцінку виступу колективу не образивши нікого, а навпаки, підтримавши, вказавши шляхи покращення хорового виконання творів, манери, трактування, вражали всіх. Він нікого не забував, вказував на причини невдалого звучання, особливо на репертуарну політику, де основою повинен бути місцевий фольклористичний матеріал, використання традицій, притаманних тому чи іншому регіону. Підтримував тих аранжувальників, які виконували власні твори. І так було протягом більш ніж 10 років. У червні 2010 р., уже будучи тяжко хворим, він за кермом власної машини приїхав на фестиваль. На моє запитання перед поїздкою: «Може, Ви не зможете?!», він відповів: «А як же Ви, мої студенти, як же сільські хорові колективи, керівники?. Вони ж мене чекають. Я повинен підтримати Вас».

Багато років С. Павлюченко був головою Державної атестаційної комісії Херсонського музичного училища.

Хорова справа і фольклор боліли С. Павлюченку все життя. Ми часто зустрічалися між фестивалями. Він ділився думками, ідеями, репертуаром. Міг віддати власноручно написані оркестровки та аранжовані твори, які були ще не надруковані, бо знав, що вони потрібні колективам.

С. Павлюченко любив високу поезію, у якій оспівувалася любов до Батьківщини, до матері, до землі. Коли двічі Герой Соціалістичної Праці, Герой України Дмитро Моторний написав вірш «Покохайте поле» і музику до нього, Станіслав Євстигнійович з великим задоволенням інструментував цей твір та ввів до репертуару народного хору університету. Знаковою рисою С. Павлюченка було

те, що де б не працювали його випускники, якщо вони зверталися за допомогою – він ніколи, нікому не відмовляв, не посилався на зайнятість, а вникав у всі тонкощі і дрібниці й обов’язково допомагав. Усі роки – із дня знайомства і до останніх днів Дорогого Вчителя – я особисто відчував його тепло як колеги і товариша.

Він любив життя, студентів, і для мене залишиться Вічним Учителем!!!

Публікації творів

С. Павлюченка

1. *Уклад.:* Нотний додаток // Скляр І. Подарунок сопілкарям : практ. посіб. – К. : Мистецтво, 1968.
2. *Уклад.:* Стоим на страже : Песни о пограничниках : для пения (соло, ансамбль, хор) с сопровождением ф-но, баяна. – К. : Муз. Украина, 1978. – 88 с.
3. *Уклад.:* Боевой запеваля : сб. песен : для пения (соло, ансамбль, хор) с сопроводж. ф-но (баяна) и без сопроводження. Песни советских композиторов. Вып 5. – К. : Муз. Украина, 1979. – 56 с.
4. *Уклад.:* Боевой запеваля : сб. песен : для пения (соло, ансамбль, хор) с сопроводж. ф-но (баяна) и без сопроводження. Песни советских композиторов. Вып. 6. – К. : Муз. Украина, 1980. – 64 с.
5. *Уклад.:* Боевой запеваля : сб. песен : для пения (соло, ансамбль, хор) с сопровождением ф-но (баяна) и без сопроводження. Вып. 7 / сост. И. С. Ладановский, С. Е. Павлюченко. – К. : Муз. Украина, 1981. – 52 с.
6. *Уклад.:* Музичні вечори : обробки укр. нар. пісень. Вип. 8. – К. : Муз. Украина, 1981. – 44 с.
7. *Уклад.:* Поет народный хор : для хора разных составов с сопровождением баяна и без сопроводження. – К. : Муз. Украина, 1981. – 48 с.
8. *Уклад.:* Боевой запеваля : песни совет. композиторов : [для пения (соло, ансамбль, хор) с сопровождением ф-но (баяна)]. Вып. 8. – К. : Муз. Украина, 1982. – 67 с.
9. *Уклад. :* Боевой запеваля : песни совет. композиторов. Вып. 10. – К. : Муз. Украина, 1985. – 58 с.
- 10...І всі стають українцями [про П. О. Андрійчука] // Культура і життя. – 1998. – № 47 (3906).
- 11.3 роду Верховинців / П. О. Андрійчук, С. Є. Павлюченко // Співоче поле Чернігівщини. Календар 2004. – К., 2003. – С. 468, 470, 472.
- 12.Скупа Сльоза // Верьовка-Скрипчинська Е. Музикант. Педагог. Людина : спогади / упоряд. В. Горбатюк. – К., 2004. – С. 75–79.

- 13.Голючек Микола Степанович // Енциклопедія Сучасної України. – К., 2006. – Т. 6. – С. 124.
- 14.Співає Український народний хор Київського національного університету культури і мистецтв : навч. посіб. для вищ. навч. закл. I–IV рівнів акредитації. Вип. 1. / обр., аранж. та інструм. С. Є. Павлюченка, пер. супроводу В. М. Самофалова. – Вінниця : Нова Книга, 2011. – 232 с. : нот.
- 15.Співає Український народний хор Київського національного університету культури і мистецтв : навч. посіб. для вищ. навч. закл. I–IV рівнів акредитації. Вип. 2. / обр., аранж. та інструм. С. Є. Павлюченка, пер. супроводу В. М. Самофалова. – Вінниця : Нова Книга, 2011. – 234 с. : нот.
- 16.Співає Український народний хор Київського національного університету культури і мистецтв : навч. посіб. для вищ. навч. закл. I–IV рівнів акредитації. Вип. 3. / обр., аранж. та інструм. С. Є. Павлюченка, пер. супроводу В. М. Самофалова. – Вінниця : Нова Книга, 2011. – 218 с. : нот.

**Твори для українського народного хору
в обробці та аранжуванні**

С. Павлюченка,

що увійшли до видання «Співає український народний хор
Київського національного університету культури і мистецтв»

Шевченкіана

17. Рече та стогне Дніпр широкий

Вірші Т. Шевченка, мелодія Д. Крижанівського
Аранжування С. Павлюченка (за А. Пашкевичем)

18. Поема-кантата «Тополя». Муз. Г. Верьовки

II. Танок навколо тополі

Вірші О. Олеся

IV. Гей диво, чи не диво

Народна гра

VIII. Така її доля

Вірші Т. Шевченка. Інструментування С. Павлюченка

19. Бандуристе, орле сизий. Укр. нар. пісня

Вірші Т. Шевченка, обробка Я. Орлова
Редакція С. Павлюченка

20. Тополя. Вокально-симфонічна поема

Муз. П. Майбороди, вірші Т. Шевченка
Аранжування С. Павлюченка

21. Князівна Либідь. Пісня-дума

Муз. А. Кос-Анатольського, вірші Л. Тиглій
Аранжування С. Павлюченка

22. Заповіт

Сл. Т. Шевченка, мелодія Г. Гладкого, обробка Л. Ревуцького
Інструментування С. Павлюченка

Твори для жіночого хору

23. Скрипливі ворітечка. Укр. нар. пісня

Обробка С. Павлюченка

24. За горами, за хмарами. Укр. нар. пісня

Обробка С. Павлюченка

25. Жила собі вдова. Укр. нар. пісня

Обробка С. Павлюченка

26. Ой не рости, кропе. Укр. нар. пісня

Обробка С. Павлюченка

Твори для чоловічого хору

27. **Ой ходив чумак** (фотокопія рукопису)
28. **Ой ходив чумак.** Чумацька
Обробка Г. Верьовки, інструментування С. Павлюченка
29. **Ой там, за Дунаєм.** Козацька
Обробка Г. Верьовки (за П. Демуцьким)
Виконавська редакція С. Павлюченка
30. **Їхав, їхав козак містом.** Укр. нар. пісня
Обробка С. Павлюченка
31. **Ой на горі цигани стояли.** Укр. нар. пісня
Обробка С. Павлюченка

Хори без супроводу

32. **Лелеченьки** (з музики до кінофільму «Сон»)
Муз. О. Білаша, вірші Д. Павличка
Обробка С. Павлюченка
33. **Любов.** Балада
Муз. О. Білаша, вірші А. Малишка
Обробка С. Павлюченка
34. **Ой пішов мій чоловіченько.** Укр. нар. пісня
Обробка С. Павлюченка
35. **Ой рана на Йвана.** Білоруська нар. пісня
Обробка С. Павлюченка
36. **Ой горе тій чайці.** Укр. нар. пісня
Обробка Г. Гаврилець, виконавська редакція С. Павлюченка

37. **Весільна пісня** (з музики до вистави «Ніч перед Різдвом»)
Муз. І. Поклада, вірші М. Ткача
Аранжування С. Павлюченка
38. **Виглядала мати сина**
Муз. О. Білаша, вірші М. Томенка
Аранжування С. Павлюченка

39. Ви наша молитва, мамо

Муз. О. Осадчого, вірші Л. Татаренка

Аранжування С. Павлюченка

40. Де гори Карпати (з кінофільму «Так ще ніхто не любив»)

Муз. І. Шамо, вірші Д. Луценка

Аранжування С. Павлюченка

41. Дорога спадщина

Муз. О. Зуєва, вірші Д. Луценка

Аранжування та супровід С. Павлюченка

42. Жінко моя. Укр. нар. пісня

Запис і обробка Я. Орлова

Аранжування С. Павлюченка

43. Згадай рідний край

Муз. П. Майбороди, вірші М. Ткача

Аранжування С. Павлюченка

44. Ішов козак. Укр. нар. пісня

Обробка С. Павлюченка (за М. Леонтовичем)

45. Києве мій

Муз. І. Шамо, вірші Д. Луценка

Аранжування С. Павлюченка

46. Коляда (з музики до вистави «Ніч перед Різдом»)

Муз. І. Поклада, вірші М. Ткача, інструментування С. Павлюченка

47. Лебеді материнства. Кантата

I. Лебеді материнства

II. Виростеш ти, сину

III. Здрастуй, сонце

IV. Дзвенять німою тугою ліси

Муз. А. Пашкевича, вірші В. Симоненка

Аранжування С. Павлюченка

48. Любий брате, маму бережи

Муз. І. Сльоти, вірші А. Камінчука

Аранжування С. Павлюченка

49. Мамина вишня (фотокопія рукопису)

50. Мамина вишня

Муз. А. Пашкевича, вірші Д. Луценка
Аранжування та супровід С. Павлюченка

51. Не спи, моє серце

Муз. О. Білаша, вірші Д. Павличка
Аранжування С. Павлюченка

52. Осіннє золото

Муз. І. Шамо, вірші Д. Луценка
Аранжування С. Павлюченка

53. Партизанська дума (з кінофільму «Люди не все знають»)

Муз. П. Майбороди, вірші М. Стельмаха
Аранжування та супровід С. Павлюченка

54. Пісня про рушник (з кінофільму «Літа молодії»)

Муз. П. Майбороди, вірші А. Малишка
Аранжування С. Павлюченка

55. Пісня чистого поля

Муз. О. Вратарьова, вірші О. Семенова
Аранжування С. Павлюченка

56. Сивий коню (фотокопія рукопису)

57. Сивий коню. Укр. нар. пісня

Обробка В. Парфенюка, інструментування С. Павлюченка

58. Сину, качки летять

Муз. О. Білаша, вірші М. Ткача
Аранжування С. Павлюченка

59. Стоїть над Волгою курган

Муз. І. Шамо, слова Д. Луценка
Редакція С. Павлюченка

60. Ти ніколи мене не забудь

Муз. та вірші П. Майбороди
Аранжування С. Павлюченка

61. Україно, любов моя (з кінофільму «Україна, 1967 рік»)

Муз. І. Шамо, вірші Д. Луценка
Аранжування С. Павлюченка

62. Фронтіві побратими

Муз. А. Пашкевича, вірші Д. Луценка

Аранжування С. Павлюченка

63. Чайка степова

Муз. І. Сльоти, вірші А. Логвиненка-Славути

Аранжування С. Павлюченка

64. Як на дальнім небосхилі

Мелодія та вірші А. Малишка, обробка П. Майбороди

Інструментування С. Павлюченка

**Публікації про
життя і творчість
Станіслава
Павлюченка**

65. Песня становится в строй // Советский пограничник. – 1972. – 23 июня. – С. 4.
66. Майская встреча: усный выпуск «Труда» в Колонном зале Дома союзов // Труд. – 1976. – 2 мая. – С. 3.
67. Шибко Л. На крыльях песни // Советский пограничник. – 1976. – 8 июня. – С. 4.
68. Поляков Ю. Співучі голоси // Вечерний Киев. – 1978. – 6 янв. – С. 4.
69. Прут И. Сидят и слушают бойцы... // Защитник Родины. – 1979. – 3 авг. – С. 4.
70. Бердник І. Стала пісня на крило // Сільські вісті. – 1980. – 7 берез. – С. 4.
71. Хорунжий Є. Школа майстерності // Театрально-концертний Київ : двотижневик М-ва культури УРСР і Укр. театрального товариства. – 1981. – № 11. – С. 6–7.
72. Хорунжий Е. Восхождение: к 10-летию окружного ансамбля // Советский пограничник. – 1981. – 17 апр. – С. 3.
73. Драго И. Песня уходит в дозор // Советский пограничник. – 1982. – 1 мая. – С. 4.
74. Карчмит А. В гостях у друзей // Пограничник. – 1988. – № 4. – С. 70–74.
75. Павлюченко Станіслав Євстигнійович // Митці України : енциклопед. довід. – К., 1992. – С. 442.
76. Павлюченко Станіслав Євстигнійович // Мистецтво України : біограф. довід. – К., 1997. – С. 458.
77. Іваницький А. Музика на все життя. Таку долю собі обрав народний артист України Станіслав Павлюченко // Президентський вісник. – 2001. – 15 верес. – С. 21.
78. Павлюченко Станіслав Євстигнійович // Карпун А. Л. Керівництво гуртами українського народного співу. Психолого-педагогічний аспект : навч.-метод. посіб. – 2-ге вид. – К., 2001. – С. 590.
79. Пясківська О. Різдво української пісні : [концерт, присвячений 110-річчю від дня народження Г. Верьовки] // Хрещатик. – 2005. – 29 груд. – С. 16.

80. Луценко Л. «Творці чарівних мелодій» // Культура і життя. – 2006. – 6–8 лют. – С. 3.
81. Лашенко А. З історії київської хорової школи. – К. : Муз. Україна, 2007. – С. 130–131.
82. Зінченко Н. «Надихнути може навіть економічна криза». Вважає відомий український композитор Олександр Злотник // День. – 2008. – 4 груд.
83. Кощенко О. Мамо, мамо, вічна і кохана // Сільські вісті. – 2008. – 22 трав. – С. 4.
84. Платон Майборода: милий спомин на серці собі пов'язи / упоряд. М. Д. Сом. – К. : Криниця, 2008. – С. 98.
85. Кощенко О. Ясна і світла, рідна наша нене // Сільські вісті. – 2009. – 14 трав. – С. 4.
86. Вечный как народ... // Сегодня. – 2010. – 16 марта. – С. 13.
87. Душа поэта – вечная тайна // Факты. – 2009. – 11 марта. – С. 10.
88. З Шевченком у душі // Україна молода. – 2010. – 16 берез. – С. 14.
89. Кощенко О. З великим кобзарем у серці // Сільські вісті. – 2010. – 18 берез. – С. 3.
90. Павлюченко Станіслав Євстигнійович : «Музика – це моє життя!» // Кропива : студент. журнал. – 2010. – № 16. – С. 12–13.
91. Маестро, ми Вас пам'ятаємо... // Кропива : студент. журнал. – 2011. – № 19. – С. 4.
92. Павленко І. Я. Станіслав Павлюченко // Співає Український народний хор Київського нац. ун-ту культури і мистецтв : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – Вінниця, 2011. – Вип. 1. – С. 6–8.
93. Сінельников І. «Не спи, моє серце...» // Культура і життя. – 2011. – 30 груд. – С. 7.
94. Снігир Т. І. Станіслав Павлюченко // Співає Український народний хор Київського нац. ун-ту культури і мистецтв : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – Вінниця, 2011. – Вип. 1. – С. 3–5.

95. Соколова С. «Не спи, моє серце...» : Вечір пам'яті нар. артиста України Станіслава Павлюченка (1937–2010) // Культура і життя. – 2011. – 16–22 груд. – С. 2.
96. Українознавчий погляд на хорове мистецтво України // Українознавство. – 2011. – № 1. – С. 152–157.
97. Академічний ансамбль пісні і танцю України Державної прикордонної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ansdpsu.com.ua/ua/about-us/bografya/nagorodi-kollektivu.html>. – Назва з екрана.
98. Велике щастя для людини навчатися у Великого Вчителя! [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://knukim.edu.ua/novunu/velike-shhastya-dlya-lyudini-navchatisya-u-velikogo-vchitelya/>. – Назва з екрана.
99. День народження Станіслава Павлюченка [Електронний ресурс] // ПРО : інформаційна агенція культурних індустрій. – Режим доступу: <http://i-pro.kiev.ua/content/den-narozhdennya-stanislava-pavlyuchenka>. – Назва з екрана.
100. «Не спи, моє серце...» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://knukim.edu.ua/novunu/ne-spi-moye-sertse/>. – Назва з екрана.
101. Народний хор КНУКіМ [Електронний ресурс] [диригент С. Павлюченко] // Офіційний сайт КНУКіМ. – Режим доступу: <http://www.pisni.org.ua/persons/1815.html>. – Назва з екрана.
102. Павлюченко Станіслав Євстигнійович [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki>. – Назва з екрана.
103. Павлюченко Станіслав Євстигнійович [Електронний ресурс] // Рідна мова. – Режим доступу: http://www.ridnamova.org/use_universalnyy_slovnyk_entsyklope... – Назва з екрана.
104. Павлюченко Станіслав Євстигнійович [Електронний ресурс] // Словопедія : універс. слов.-енцикл. – Режим доступу: <http://slovopedia.org.ua/29/53407/17523.html>. – Назва з екрана.

105. Пирогова Т. Я – українка! : [солістка-вокалістка Укр. акад. нац. нар. хору України ім. Г. Верьовки про вчителя С. Павлюченка] [Електронний ресурс] // Слово : газета. – 2012. – 15 квіт. – Режим доступу: http://gazetaslovo.com.ua/index.php?option=com_content&a... – Назва з екрана.
106. Сасько Г. Концерт пам'яті І. Шамо [Електронний ресурс] // Національна спілка композиторів України. – Режим доступу: [http://www.composersukraine.org/index.php?id=27&tx_ttnews\[tt_news\]=118&tx_ttnews\[backPid\]=2425&cHash=baf3a2c213](http://www.composersukraine.org/index.php?id=27&tx_ttnews[tt_news]=118&tx_ttnews[backPid]=2425&cHash=baf3a2c213). – Назва з екрана.
107. Студія з підготовки акторських кадрів при хорі імені Григорія Верьовки : історія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://verjovka-studio.narod.ru/his_txt.html. – Назва з екрана.

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

Андрійчук П.О.	10, 11
Бердник І.	70
Білаш О.	32, 33, 38, 51, 58
Верьовка Г.	18, 28, 29, (79)
Верьовка-Скрипчинська Е.	12
Вратарьов О.	55
Гаврилець Г.	36
Гладкий Г.	22
Голючек М. С.	13
Горбатюк В.	12 (упоряд.)
Демуцький П.	29
Драго І.	73
Зінченко Н.	82
Злотник О.	82
Зуєва О.	41
Іваницький А.І.	77
Камінчук А.	48
Карпун А.Л.	78
Карчмит А.	74
Кос-Анатольський А.	21
Кощенко О.	85, 89
Крижанівський Д.	17
Ладановский И.С.	5 (сост.)
Лащенко А.	81
Леонтович М.	44
Логвиненко-Славуа А.	63
Луценко Д.	40, 41, 45, 50, 52, 59, 61, 62

Луценко Л.	80
Майборода П.	20, 43, 53, 54, 60, 64, 84
Малишко А.	33, 54, 64
Олесь О.	18
Орлова Я.	19, 42
Осадчий О.	39
Павленко І.Я.	92
Павличко Д.	32, 51
Парфенюк В.	57
Пашкевич А.	17, 47, 50, 62
Пирогова Т.	105
Поклад І.	37, 46
Поляков Ю.	68
Прут І.	69
П'ясківська О.	79
Ревуцький Л.	22
Самофалов В.М.	14,15,16
Сасько Г.	106
Семенов О.	55
Симоненко В.	47
Сінельников І.	93
Скляр І.	1
Сльота І.	48, 63
Снігир Т.І.	94
Соколова С.	95
Стельмах М.	53

Татаренко Л.	39
Тиглій Л.	21
Ткач М.	37, 43, 46, 58
Томенко М.	38
Хорунжий Є.	71, 72
Шамо І.	40, 45, 52, 59, 61, (106)
Шевченко Т.	17, 18, 19, 20, 22, (88)
Шибко Л.	67

Зміст

Від укладачів.....	
Основні дати життя й діяльності С. Павлюченка.....	
Біографія Станіслава Павлюченка.....	
Павлюченко Станіслав Євстигнійович: «Музика – це моє життя!».....	
Бравісимо, Майстре!	
Іваницький А. Музика на все життя. Таку долю собі обрав народний артист України Станіслав Павлюченко.....	
Павленко І. Сповідь про Майстра.....	
Коротя-Ковальська В. Диригент від Бога.....	
Самофалов В. Згадаймо Митця.....	
Варгун М. Вічний Учитель.....	
Публікації творів С. Павлюченка.....	
Твори для українського народного хору в обробці та аранжуванні С. Павлюченка.....	
Публікації про життя і творчість Станіслава Павлюченка.....	
Іменний покажчик.....	
Студенти про Вчителя : підписи на світлинах.....	
Миттєвості життя : світлини на згадку.....	

СТУДЕНТИ
ПРО ВЧИТЕЛЯ :
ПІДПИСИ НА СВІТЛИНАХ

Бажаємо Вам щастя, здоров'я, мажору в житті та домінант септакордів у праці (без його обернень), талановитих студентів. Щоб Ваш внутрішній вогонь і майстерне володіння передавати музику запалювали подібний вогонь у всіх Ваших вихованців. Ми Вас завжди пам'ятаємо, поважаємо і любимо!!!

Сергій та Оксана Вовк

Єдиному диригенту і Майстру, перед яким можна поклонитися, але з цікавим, своєрідним характером.

Леся Шкурченко

Я ніколи не забуду години спілкування з Вами. Дякую Вам за все.

Алла Коломакіна

Ми – Ваша надія, Ви – наша опора!

Де серце України, ми з кожним посперечаємося.

Випускники 1997 р.

Щастя, добра, любові!!!

Олена Щербина

Бажаємо здоров'я, щастя, творчих успіхів і талановитих студентів.

Ольга та Оксана Скрипчук

Большое человеческое спасибо Вам за поддержку и понимание. Я рад, что у меня была возможность познакомиться с Вами, с профессионалом.

Дмитрий Кондрацкий

Самому лучшему преподавателю!

Спасибо Вам за то, что Вы всегда бывали так правы!

Оксана Кабашня

Міністерство культури України
Київський національний університет культури і мистецтв

Бібліотека

Науково-популярне видання

Серія «Видатні постаті КНУКіМ». Вип. 1

Заснована у 2012 році

Павлюченко Станіслав Євстигнійович

Біобібліографічний покажчик

До 75-річчя від дня народження

Укладачі: О. О. Скаченко, В. В. Ткаченко

Бібліографічна редакція: Г. О. Стешенко

Відповідальна за випуск: І. Л. Маловська

Комп'ютерний набір: О. О. Скаченко, В. В. Ткаченко